

Краснянська Н.Д. (Одеса, Україна)

ДО ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ В УКРАЇНІ

У тезах розглядаються питання соціального захисту прав дитини, шляхи забезпечення можливостей та сприятливих умов щодо повноцінного їх розвитку.

Krasnyanskaya N. D. (Odessa, Ukraine)

TO THE PROBLEM OF PROTECTION OF THE RIGHTS OF THE CHILD IN UKRAINE

Theses consider the issues of social protection of the rights of the child, ways of providing opportunities and favorable conditions for their full development.

Проблема соціально-правового захисту дітей є актуальною для України особливо сьогодні, в часи економічної та соціальної нестабільності. Тому головним завданням є удосконалення правового забезпечення захисту прав дітей і молоді, кожна дитина повинна знати свої права, обов'язки, щоб ними оперувати в потрібній ситуації. Сьогодні питанням, пов'язаним з теорією та практикою соціального захисту прав дитини присвячені роботи: В. Бочарової, Т. Василькової, Н. Заверико, А. Капської, Л. Коваль, Г. Лактіонової, Л. Міщук, А. Мудрика та ін. У Конвенції про права дитини наголошується, що «дитиною є будь-яка людська істота до досягнення 18-річного віку, якщо за законом, стосовно даної дитини вона не досягає повноліття раніше» [3, с. 136]. Дитинство-стадія життєвого циклу людини, на якій продовжується становлення організму, розвиток його найбільш важливих функцій, найбільш активно здійснюється соціалізація індивіда, яка включає засвоєння певної системи знань, норм і цінностей, оволодіння соціальною роллю, що дозволяє дитині формуватись та функціонувати як повноцінний член суспільства, цілісна особистість. В складних умовах розвитку України важливо не лише своєчасно констатувати чи передбачити можливі негативні наслідки для дітей в результаті різних соціальних змін, а й протистояти цим наслідкам через систему соціального захисту. Соціальний захист слід розуміти як систему заходів,

спрямованих на відновлення зовнішніх соціально-економічних, політичних, медико-екологічних, правових, психолого-педагогічних умов, які забезпечують на сучасному рівні виживання і розвиток дітей, на подолання ситуації, коли дії окремих осіб чи інститутів наносять безпосередню шкоду здоров'ю, психічному, моральному, інтелектуальному розвитку дитини. Найбільш істотним актом щодо захисту дітей, прийнятим за підтримкою Ліги націй, стала Женевська декларація 1924 року. Не менш важливими у плані захисту прав дітей є створення міжнародних організацій: Дитячий фонд ООН (1946 р.), ЮНІСЕФ – міжнародна міжурядова організація, Міжамериканський Інститут дитини в США (1919 р.), Всесвітня рада з питань обдарованих і талановитих дітей в Англії, Міжнародний комітет дітей і юнаків у Женеві (1957 р.); Європейське Бюро з питань дітей і молоді (1949 р.) та ін. «Світовою конституцією прав дитини» називають Конвенцію про права дитини, прийняту Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1989 року. В цьому документі зафіксовані особисті, соціальні, культурні і політичні права дитини. До особистих відносяться права: на життя, на ім'я, на набуття громадянства, на піклування з боку батьків, на збереження своєї індивідуальності, право на свободу совісті та релігії, право на особисте та сімейне життя, на недоторканість житла, таємницю кореспонденції, на рівень життя, необхідний для її розвитку, на освіту, на відпочинок, на особистий захист від викрадень та продажу, від фізичних форм експлуатації, фізичного та психічного насильства, участі у військових діях, право на вжиття державою всіх необхідних заходів щодо сприяння фізичному, психічному відновленню та соціальній інтеграції дитини, яка стала жертвою зловживань або злочину [2, с. 19–25]. Основним правовим принципом захисту дітей є рівність прав усіх дітей. У Законі України «Про охорону дитинства» сказано, що всі діти на території України, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного, етнічного або соціального походження, майнового стану або стану здоров'я та народження дітей та їх батьків (чи осіб, які їх замінюють) або будь-яких інших обставин, мають рівні права і свободи [1, с. 14]. Політика

держави щодо питань соціально-правового захисту дітей, формується, в першу чергу, на законодавчому рівні. За активною участю міністерств, дитячих та молодіжних організацій, наукових закладів проведено роботу щодо підготовки нормативно-правової бази, яка знайшла своє втілення в законодавчих актах Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Указах Президента та інших нормативно-правових документах. Не зважаючи на досить велику кількість документів, що забезпечують юридичну підтримку дитинства в Україні, діти продовжують залишатися однією з найменш захищених категорій населення. На дітях позначаються хворобливі наслідки суспільно-політичних та соціально-економічних процесів, що відбуваються в суспільстві. Захистити і зберегти дитинство здоровим психічно і фізично – потенційна передумова стійкого економічного і соціального розвитку будь-якої країни.

Соціально-правовий захист дитини передбачає: здійснення державної соціальної політики з питань дитинства; проведення спеціальних державно-громадських комплексних і цільових дитячих програм, як державного так і місцевого рівня; удосконалення законодавчого забезпечення і захисту прав дітей; створення соціальної служби або спеціальних служб з питань захисту прав дитини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дитинство в Україні: права, гарантії, захист (збірник документів): Частина 1. – К.: Видавництво «Столиця», 1998. – 248 с.
2. Соціальна педагогіка. Навчальний посібник / За ред. Капської А. Й.– К., 2000. – 264 с.
3. Соціальна педагогіка. Підручник. / За редакцією професора Капської А. Й. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 468 с.